

УДК 351.82

О. В. Алейнікова,
к. е. н., доцент, докторант, Класичний приватний університет

АКТИВІЗАЦІЯ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ ЩОДО АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ

Розглянуто актуальні питання активізації фінансово-кредитної політики агропродовольчої сфери країни, зокрема Запорізького регіону, в умовах ринку. Обґрунтовано пропозиції щодо удосконалення напрямів і форм фінансового забезпечення сільськогосподарських товаровиробників.

The actual questions of activation of the financial-credit policy of agrarian food sphere of the country and Zaporozhia region are considered in the conditions of market. The propositions of improvement of directions and forms of financial providing agrarian producers are grounded.

Ключові слова: фінансово-кредитна політика, агропродовольча сфера, бюджетна підтримка, лізинг, пільгове кредитування, кредитний механізм.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В умовах поглиблення реформування агропродовольчої сфери економіки України та її регіонів особливого значення набуває розвиток фінансово-кредитної політики, спрямованої на забезпечення продовольчої безпеки країни, створення умов стійкого нарощування конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції та забезпечення державної підтримки товаровиробників агропродовольчої сфери. Одне з основних джерел фінансових ресурсів — кредитне забезпечення, необхідність якого в аграрному виробництві посилюється особливостями останнього, що призводить до існування значного розриву між надходженням коштів та їх витрачанням. Ураховуючи, що агропродовольчий сектор економіки країни є найбільш вразливою галуззю, кредитування сільського господарства — ризикований бізнес і одна з першочергових проблем сучасності.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Вирішення проблем фінансово-кредитного забезпечення агропродовольчої сфери економіки займає важливе місце у працях провідних українських учених: О. Гудзя, О. Бірюкова, П. Саблука, П. Канівського, Л. Мармуль, П. Лайка, І. Лукінова, Д. Плеханова та інших. Проте потребує подальшого розгляду активізація фінансово-кредитної політики АПК України та її регіонального рівня зокрема.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є аналіз стану фінансово-кредитної політики агропродовольчої сфери регіонального АПК та обґрунтування пропозицій щодо її активізації на сучасному етапі розвитку економіки України.

РЕЗУЛЬТАТИ

Економічне регулювання агропродовольчої сфери у будь-яких умовах вимагає доповнення у вигляді фінансових і кредитних важелів. Особливо це важливо в умовах наявних кризових явищ українського ринку, коли має місце різка зміна цінових і фінансових пропорцій, а також загальних умов відтворення і самої економічної системи. Необхідно враховувати, що саме фінансово-кредитна політика здатна скоректувати наявні диспропорції у розвитку АПКта економіки країни.

При вирішенні пріоритетних напрямів фінансово-кредитної політики держави слід мати на увазі важливу закономірність: чим більша кількість пріоритетів, тим більше навантаження на бюджет і складніший механізм регулювання. Враховуючи стан бюджету і незбалансованість механізмів регулювання, кількість таких пріоритетів повинна бути різко обмежена, це, по-перше, а по-друге, вони повинні бути максимально привабливими для виробників. Останнє має сприяти практичній реалізації пайового принципу участі в програмах і проектах.

На нашу думку, серед пріоритетних напрямів державної підтримки повинні бути: структурна перебудова агропродовольчої сфери і АПК в цілому; розширення імпортозаміщувальних і експортоздатних видів продукції; сприяння розвитку кооперативних банків, кредитних товариств, страхових кооперативних товариств та ін.; підтримка меліоративної бази, культурно-побутової сфери, дорожньої та інших інфраструктур.

Найважливішими умовами надання фінансово-кредитних ресурсів для господарств повинні стати наявність планів або проектів реконструкції, модернізації або розвитку бази зберігання і переробки, наявність працівників і, перш за все, керівників з потрібною кваліфікацією, документів про стан підприємства і оцінкою можливостей ефективного виробництва.

Таблиця 1. Фінансування за рахунок державного бюджету видатків Мінагрополітики за 2003—2007 рр., млн грн.

Видатки	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Мінагрополітики - всього	2291,8	2476,0	4887,3	6278,3	7952,0	11211,4	8488,6
тому числі:							
Сільське господарство з них:	1608,9	1614,4	2246,0	3057,9	4556,1	7120,8	4881,9
підтримка виробництва продукції тваринництва і рослинництва		540,5	753,1	2017,0	2313,0	5044,8	3531,6
фінансова підтримка підприємств АПК через механізм здешевлення кредитів		95,4	415,1	333,5	551,3	1022,0	383,3
Освіта	270,8	341,2	523,3	667,4	811,8	1348,9	1490,1
Наука	281,5	20,9	56,5	63,5	37,6	178,2	101,6
Інші напрями	130,6	499,5	2061,5	2489,5	2546,5	2563,5	2015,0

Макроекономічна стабілізація регіону — основа підвищення продовольчої безпеки: зростання економіки зумовлює зростання реальних доходів населення і відповідно попиту, що, у свою чергу, визначає зростання агропромислового сектора.

Запорізький регіон є одним з основних виробників зернових та технічних культур в Україні. Землі сільськогосподарського призначення займають 85 % території регіону. У минулому році виробництво валової продукції сільського господарства по всіх категоріях господарств склало 3,4 млрд грн. при рівні рентабельності — 17 %. Обсяг валової продукції сільського господарства за січень-червень 2010 року склав 707,7 млн грн. і збільшився у порівнянні з аналогічним періодом минулого року на 4,2 %, у т.ч. по сільгоспідприємствах — 331,1 млн грн. (на 3,5 %), по господарствах населення — 376,6 млн грн. (на 4,9 %). За темпами росту виробництва валової продукції сільського господарства у звітному періоді Запорізька область займає 6 місце серед регіонів України [6].

На сьогодні в області діють меморандум між обласною державною адміністрацією та керівниками олійно-жирових підприємств, меморандум про узгодження дій Запорізької обласної державної адміністрації, громадських професійних об'єднань агропромислового комплексу та виробників продукції тваринництва. Крім того, для недопущення необґрунтованого зростання цін на соціально значущі продовольчі товари виробниками продовольчих товарів підписаний меморандум між Запорізькою обласною державною адміністрацією, виробниками продовольчих товарів та суб'єктами господарювання, які займаються реалізацією продовольчих товарів. Активно діє робоча група з питань забезпечення області основними продовольчими товарами, зерном та контролю за цінами на них із залученням суб'єктів господарювання, які мають вплив на ціноутворення продовольчих товарів.

За останні два роки аграрії Запорізької області отримали понад два мільйони тонн зерна. Наявність значних зернових ресурсів робить перспективним розвиток свинарства і птахівництва, це дозволить забезпечити якісною продукцією тваринництва не тільки населення області, а й інших регіонів.

Одночасно дуже важливо гарантувати певну стабільність фінансової підтримки. Зважаючи на практику, що склалася, необхідно законодавчо закріпити зобов'язання держави, у тому числі й у разі затримки при розрахунках. Перший підхід, більш жорсткий, передбачає санкції до держави при затримці відповідних дотацій та

субсидій. Інший варіант — індексація затриманих фінансових ресурсів за офіційним індексом інфляції. В обох випадках слід було б зобов'язати державні органи компенсувати втрати підприємств, пов'язані з необхідністю використання комерційних кредитів, з санкціями за несвоєчасні платежі, втраченою вигодою.

При ухваленні рішень з цього питання необхідно враховувати стан бюджету. Проте при будь-якому стані бюджету необхідно передбачати дотації і субсидії агропродовольчій сфері, інші форми бюджетних асигнувань.

У 2009 році бюджетні асигнування у сільське господарство збільшилися проти 2003 року в 3,1 рази і становили 4,88 млрд грн., крім того, на утримання закладів аграрної освіти спрямовано 1,49 млрд грн., на проведення наукових досліджень — 101,6 млн грн. Важливе місце у бюджетних асигнуваннях сільського господарства займають витрати на відшкодування приросту нормативу власних оборотних засобів, забезпечення державних програм селекції у рослинництві та тваринництві, витрати на здешевлення кредитів комерційних банків. Аналіз витрат по бюджетних статтях за 2003—2009 роки (табл. 1) показує, що обсяги державного фінансування на розвиток сільського господарства, які мали тенденцію до зростання, знизилися у 2009 році майже по всіх статтях [4].

Основною статтею витрат в сільському господарстві є підтримка виробництва продукції тваринництва і рослинництва. Слід звернути увагу на те, що упродовж 2009 року заходи державної підтримки активно удосконалювалися відповідно до вимог СОТ.

Підтримка сільськогосподарських товаровиробників в Україні в 2010 році проводилася відповідно до цільових програм і обсягів їх фінансування, затверджених Законом України "Про Державний бюджет на 2010 рік" з урахуванням змін та доповнень, а також шляхом пільгового оподаткування аграрних підприємств. Відповідно до бюджету практично всі кошти на підтримку підприємств агропродовольчої сфери зосереджені у Стабілізаційному фонді.

Передбачена бюджетом сума коштів — 3333,1 млн грн. — не відповідає потребам галузі. Окрім того, невідповідним є виділення зазначених коштів на поворотній основі, що абсолютно не відповідає принципам підтримки сільськогосподарського виробника з урахуванням досягнення продовольчої безпеки держави і підміняє пряму державну підтримку, яка використовується практично у всіх країнах світу, на кредитування аграріїв.

Мінімальна потреба у державній підтримці розвитку підприємств агропромислового комплексу складає 10,5 млрд грн. (а з урахуванням капітальних видатків — 11,5 млрд грн.), з яких, зокрема, 3 млрд грн. — на підтримку виробництва продукції тваринництва, 550 млн грн. — підтримку виробництва продукції рослинництва, 1,7 млрд грн. — здешевлення вартості залучених кредитів, 350 млн грн. — селекцію, 500 млн грн. — підтримку фермерських господарств, 600 млн грн. — підтримку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, 1 млрд грн. — формування державного продовольчого резерву Аграрним фондом, 1 млрд грн. — на лізинг та компенсацію

вартості сільськогосподарської техніки, 250 млн грн. — на створення оптових ринків сільськогосподарської продукції.

На здешевлення кредитів, фінансування інвест-проектів та вирішення питань матеріально-технічного забезпечення для АПК спрямовується 3,33 млрд грн. Підприємствами агропромислового комплексу у 2010 році (за оперативними даними на 06.05.10) залучено кредитів на суму 1982,6 млн грн., що на 33,6 % більше від залучених у відповідному періоді попереднього року (рис. 1). Із загального обсягу отримано короткострокових кредитів 1614,3 млн грн. (36,5 % до потреби на проведення весняно-польових робіт), середньострокових — 237,9 млн грн., довгострокових — 130,4 млн грн. Кредити залучили 897 підприємств.

Процентні ставки за кредитами банків становили від 16 до 38 % [4]. Проте вони ще достатньо високі для сільськогосподарських підприємств, які мають низький рівень рентабельності виробництва. Вихід було знайдено завдяки частковій компенсації процентних ставок за рахунок бюджетних коштів. Такий механізм був запроваджений постановою Кабінетів Міністрів України "Про додаткові заходи щодо кредитування комплексу сільськогосподарських робіт" від 25 лютого 2000 року. Відповідно до неї у бюджеті з'явилася цільова програма "Часткова компенсація ставки за кредитами комерційних банків, що надаються сільськогосподарським виробникам для проведення польових робіт". Такий захід сприяв значному поліпшенню ситуації на кредитному ринку, надходження кредитних ресурсів у аграрний сектор суттєво збільшилося. Станом на 07.05.2010 пролонговано кредитних ресурсів на суму 518,5 млн грн. (короткострокові 2009 року — 184,7 млн грн., перехідні кредити 2007—2009 років — 333,8 млн грн.), що становить 73 % від обсягу кредитів, які потребують пролонгації до 1 жовтня 2010 року (708,5 млн грн.). Пролонгували кредити 172 підприємства (потребують пролонгації 262 підприємства).

Варто відзначити, що переважна більшість наданих кредитів є короткостроковими. Короткострокове кредитування надає ресурси для проведення польових робіт, а довгострокові кредити необхідні для розширення виробництва й оновлення основних фондів. Одним з актуальних завдань розвитку аграрних підприємств у пореформений період є оновлення їх основного капіталу на сучасній технічній основі та забезпечення його розширеного відтворення. Важливу роль у його вирішенні може відіграти фінансовий лізинг. Однак з ряду об'єктивних та суб'єктивних причин дана форма залучення аграрними підприємствами додаткових фінансових ресурсів має обмежений характер і не відіграє поки що вагомої ролі у підвищенні рівня їх технічної оснащеності.

Незважаючи на зростаючу потребу в лізингу сільськогосподарської техніки, пов'язану з розвитком багатоукладності, нестачею або відсутністю необхідного капіталу в сільськогосподарських товаровиробників, розширення обсягу лізингових операцій стримується не врегульованим законодавством, не вирішеною проблемою загальноприйнятих за кордоном податкових пільг, відсутністю мережі лізингових фірм і підготовлених для них кадрів, ціновим диспаритетом, необґрунтовано високими ставками за послуги лізингових компаній, відсутністю конкуренції між ними [7, с. 10]. Тому в агропродовольчій сфері доцільно прискорити процес створення мережі лізингових компаній для ширшого залучення додаткових коштів комерційних банків та іноземних інвесторів.

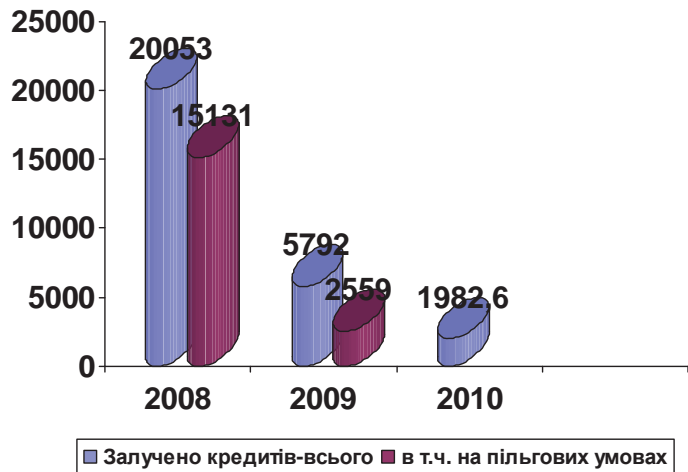

Рис. 1. Стан залучення кредитних ресурсів підприємствами агропромислового комплексу, млн грн.

Операції фінансового лізингу могли б бути значно ефективнішими, якби конкурсна комісія Мінагрополітики з визначення на конкурсних засадах переліку сільськогосподарської та переробної техніки, закупівля якої здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, забезпечила більш жорсткий контроль за цінами на сільськогосподарську техніку вітчизняного виробництва, оскільки на шляху до сільгосптоваровиробників її вартість зростає майже удвічі.

Фінансова підтримка повинна здійснюватися в рамках конкретних програм і проектів. У принципі, для кожного окремого продукту (або найважливіших з них) потрібні особливі програми. Останні повинні враховувати наявність труднощів зі збутом продукції, її конкурентоспроможністю, зокрема на світовому ринку. У програмах необхідно зафіксувати не тільки фінансові, але і цінові умови, порядок квотування та ін.

Сьогодні залучення інвестицій в агропродовольчу сферу має пріоритетне значення. Запорізька облдержадміністрація усебічно сприяє реалізації інвестиційних проектів у Запорізькому регіоні. Яскравим прикладом реалізації інвестиційного проекту є будівництво перевантажувального терміналу ТОВ СП "Нібулон", який дозволить аграріям реалізовувати свою продукцію за більш високими цінами. Реалізація цього інвестиційного проекту дозволить здешевити витрати при транспортуванні зерна мінімум на 50—70 грн. за кожен тону сільгосппродукції та підвищити закупівельні ціни. У ціноутворенні категорія собівартості не викликає методичних або інших розбіжностей. Важливо знайти певний рівень прибутковості, який би міг забезпечити розширене відтворення. Доцільно ввести для всіх сфер матеріального виробництва показник норми прибутку з урахуванням всього авансованого капіталу. Особливу увагу потрібно звернути на ціну виробництва. Вона повинна відшкодувати витрати і забезпечувати достатній прибуток на авансований капітал з урахуванням терміну його обороту.

Потужність елеватора забезпечить здешевлення собівартості продукції, сприятиме створенню додаткових робочих місць, надходженню значних коштів у районний та обласний бюджети. Також термінал дозволить відновити роботу Дніпровського транспортного вузла. Отже, цей проект є одним з кроків до подальшого розвитку інфраструктури зернового ринку.

За 18 років підприємство "Нібулон" інвестувало в аграрний сектор України понад 4,2 млрд грн. Воно має 36 філіалів та обробляє понад 70 тисяч гектарів землі, яку орендує в більше ніж 25 тисяч власників земельних паїв з 11 регіонів України. На сьогодні компанія експортує сільгосппродукцію у 35 країн світу та вже чотири роки підряд займає перше місце в номінації "Зернотрейдер року"[6].

Надання фінансової підтримки (пільгового кредиту, дотацій) супроводжується встановленням з боку держави умов[3, с. 57]. Це можуть бути рівень ефективності виробництва, якість продукції, виконання квот, частка сільськогосподарства в доходах, порідність худоби та ін.

Державні ресурси повинні використовуватися з жорстким дотриманням цільового призначення, а виробники, що отримали фінансову підтримку, мають нести економічну відповідальність за непродуктивне використання коштів. Тому субсидії, дотації, суми відшкодування за пільгове кредитування мають повертатися при порушенні умов надання таких коштів.

У кожному випадку визначається максимальна величина фінансової підтримки [2, с. 12]. Вона встановлюється у розрахунку на господарство, на працівника, на одиницю об'єкта, що будується, та ін.

Кошти надаються на компенсаційно-пайовій основі. Це означає, що держава компенсує тільки частину витрат і притому таких, що були дійсно понесені. Співвідношення участі держави і виробника може розрізнятися залежно від змісту проекту або програми. У дорожньому будівництві питома вага бюджетних коштів, згідно досвіду країн Східної і Західної Європи, досягає максимальних величин.

Державні кошти на капітальне будівництво необхідно виділяти під проекти на конкурсній основі, залучаючи до конкурсів як державні, так і недержавні підприємства. Учасники і виконавці проектів також вкладають свої ресурси на пайових засадах. Дані проекти повинні бути ефективними не тільки з погляду виробництва, але і попиту на продукцію, її конкурентоспроможністю з позиції зіткнення з імпортними товарами з урахуванням можливостей комплектації вітчизняним устаткуванням та ін.

У конкретних умовах України вкрай важливо залучати підприємства для участі своїми грошовими коштами в проектах. Необхідно, зокрема, створити можливості в сучасній несприятливій ситуації для пайової участі інвестора або виробника. Залежно від змісту програми це можуть бути податкові пільги до продукції, що реалізується, пільгове кредитування і державні гарантії при кредитуванні, розповсюдження практики прискореної амортизації тощо.

При проведенні такої політики більшість субсидій матимуть характер субвенцій, оскільки вони мають цільовий характер, повертаються при порушенні умов надання і складають лише частину витрат разом з власними коштами.

Аналогічний підхід необхідно здійснити щодо пільгового кредитування. Останнє поступово повинно розповсюджуватися не на сферу виробництва або форму господарювання, а призначатися для тих, що беруть участь в тій або іншій програмі або проекті. При цьому можливі переваги для проектів у пріоритетних галузях.

У рамках оптимізації кредитного механізму у зв'язку з фінансовою кризою збільшується проблема реструктуризації боргів [8, с. 78]. Умови ринкової економіки, обставини української агропродовольчої сфери, що склалися, диктують необхідність виділення боржників, що не мають коштів для повернення кредитів, але зберегли хороший кадровий і виробничий потенціал для ефектив-

ного виробництва. Для таких випадків необхідна особлива програма, згідно якої під розроблені проекти санації або модернізації господарства виділяються пільгові кредити (пільговий відсоток з річним або дворічним відстроченням виплат). Одночасно доцільно передбачити пролонгацію виплати заборгованостей. У низці господарств часткове їх погашення необхідно здійснювати на основі обліку затримки виплат держави за продану підприємствами продукцію. При даному підході затримані кошти розглядаються як борг, а до держави висуваються вимоги, аналогічні санкціям банків до боржників. У рахунок цього боргу погашаються кредити господарств.

Крім того, як один із варіантів слід запропонувати компенсацію державними органами втраченої вигоди підприємств, втрат, пов'язаних з санкціями за несвоєчасні платежі, а також у зв'язку з необхідністю використання кредитів комерційних банків.

Кредитування агропродовольчої сфери економіки в сучасних умовах є одним із ключових компонентів її стабільного розвитку. Воно включає функціонування системи кооперативних банків, підтримку розвитку кредитних спілок, розробку умов іпотечного кредитування та мікrokредитування, застосування державного механізму надання пільгових кредитів за схемою компенсації процентної ставки.

Частка кредитів комерційних банків у загальній структурі кредитування поки що залишається дуже низькою. Правда, сьогодні банки вже потрохи починають довіряти аграрним підприємцям і розробляють особливі умови кредитування для них. Наприклад, Райффайзен банк Аваль для придбання сільськогосподарської техніки та інвентарю вітчизняних і закордонних виробників пропонує наступні умови кредитування: власний внесок — не менше ніж 20% від вартості нової і не менше 30% — на техніку, що була у користуванні; заставою виступає сама придбана техніка; термін кредитування — до 3 років; валюта кредитування — гривня, долари США та євро; відсоткова ставка встановлюється індивідуально залежно від фінансового стану господарства.

На жаль, кредитні програми банків розраховані переважно на короткостроковий термін. Проте, за результатами проведених до сліджень Інституту сільського розвитку, близько 64% сільськогосподарських підприємств регіонів України мають потребу в довгострокових кредитах, 16% — в середньострокових і лише 10% — у короткострокових [1]. Виходячи з вказаного, в Україні необхідно значно збільшити розміри насамперед довгострокових кредитів, які є вкрай необхідними сільгосптоваровиробникам.

В Україні необхідно розширити застосування системи складських розписок, які дають агротоваровиробникам можливість поліпшення доступу до кредитів. При їх застосуванні в якості застави використовується вироблена ними продукція.

Говорячи про застосовувану в останні роки часткову компенсацію кредитних ставок комерційних банків, необхідно вказати, що її доцільно значно збільшити і забезпечити своєчасність її надання.

Для стимулювання розвитку тваринництва необхідно збільшувати застосування пільгових (2%) ставок по кредитах (як це було раніше) й за умовою, якщо сільгосптоваровиробник продав у звітному році більш ніж 100 тонн м'яса. Крім того, в межах кожного окремого адміністративного району, на наш погляд, доцільно було б встановлювати пільгові відсотки по короткострокових кредитах. При цьому при досягненні підприємством середньорайонного рівня урожайності конкретної сільгоспкультури та продуктивності тварин слід брати відсоток,

який за своїм розміром нижчий середньорайонного.

Потребують збільшення суми кредитів, що надаються Аграрним фондом, які мають наступні переваги: відсоткова ставка за користування бюджетною позикою менша банківської у 2 рази; застава є зерно; менша кількість документів (у порівнянні з вимогами комерційних банків) при наданні кредитів; сільгосптоваровиробник при оформленні зерна під заставу для отримання бюджетної позики залишається його власником і може реалізовувати його за умови вигідної цінової пропозиції будь-коли; відсоток за користування бюджетною позикою сплачується не щомісяця, а одночасно з її погашенням.

Поліпшення кредитного механізму тісно пов'язане з розширенням мережі кооперативних банків і кооперативних кредитних спілок. Для підтримки їх створення з боку держави доцільно встановити нижчий поріг для величини статутного капіталу, пільги за розміром резервного фонду, субсидування частини витрат на формування банків, навчання персоналу, придбання устаткування тощо.

Сучасний стан кредитної системи України характеризується відсутністю надійного забезпечення кредитних ресурсів та високим ризиком кредитних операцій, внаслідок чого кредитні інститути розміщують мобілізовані ресурси переважно на ринку грошей, а кредитні ризики компенсують високими процентними ставками. Тому в Україні необхідно розвивати інституції кредитної політики (рис. 2) [5].

Потрібен комплексний підхід до формування аграрної кредитної інфраструктури, який передбачав би створення в економічній, правовій та інституційній сферах кредитної системи агропродовольчого сектора, а саме: створення сприятливих фінансово-економічних умов діяльності аграрних підприємств шляхом встановлення конкурентного ринкового середовища та фінансової паритетності між сільським господарством і промисловістю; для установ, які кредитують підприємства АПК, необхідне застосування економічних пільг (за банківськими нормативами, податками); надійне правове забезпечення розвитку кредитної інфраструктури, включаючи розробку та прийняття нормативно-правових актів щодо фінансової інфраструктури, фінансових операцій, врегулювання майнових, земельних, заставних, боргових відносин тощо; інституційний розвиток аграрної кредитної інфраструктури як у напрямі універсальної банківської справи, так і в напрямі формування спеціалізованих фінансово-кредитних інститутів: кредитних спілок та кооперативних банків, лізингових фондів, іпотечних банків. Важливою складовою такого підходу є розвиток інших економічних агентів кредитної системи — інформаційно-консультативних, аудиторських та аналітичних фірм, незалежних оцінювачів майна, реєстраторів гарантій та об'єктів застави, інших елементів кредитної інфраструктури [9, с.79].

Позитивні зрушення стали можливими завдяки цілеспрямованій державній допомозі селу, створенню макроекономічних передумов для реформування агропродовольчої сфери. А конкретніше — списано мільярдні борги, запроваджено помірний і спрощений фіксований сільськогосподарський податок, ефективну бюджетну підтримку кредитування та фінансового лізингу, значні пільги у справлянні податків та інших платежів. Загалом обсяг таких макроекономічних преференцій оцінюється приблизно в 10 мільярдів грн.

Рис. 2. Система фінансування та кредитування агропродовольчого сектора

ВИСНОВКИ

Активізація фінансово-кредитної політики агропродовольчої сфери України, в тому числі й Запорізького регіону, повинна передбачати: запровадження механізмів бюджетного стимулювання, надання середньо- та довгострокових кредитів сільськогосподарським підприємствам комерційними банками та іншими фінансовими структурами; удосконалення системи кредитування підприємств АПК (застосування пільгового кредитування, зниження ставок по кредитах, розвиток іпотечного кредитування тощо); якісний розвиток фінансової інфраструктури аграрного сектора (створення системи корпоративних банків та Аграрного банку, розвиток кредитних спілок, лізингових, страхових та інвестиційних компаній тощо); застосування тендерної форми обслуговування бюджетних кредитів; поширення інформації щодо кредитних послуг для агропромислового комплексу.

Література:

1. Аграрна реформа в Україні / За ред. П.І. Гайдучького. — К.: ННЦ ІАЕ, 2005. — 424 с.
 2. Бірюкова О. Про фінансову підтримку підприємств АПК шляхом компенсації плати за користування кредитами / О. Бірюкова // Бухгалтерія в сільському госп-ві. — 2007. — № 12. — С. 11—14.
 3. Гудзь О.Є. Державна програма фінансової підтримки підприємств через механізм здешевлення кредитів / О.Є. Гудзь, А.В. Сомик // Економіка АПК. — 2008. — № 11. — С. 54—63.
 4. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.minagro.kiev.ua>.
 5. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Evu/2009_12/Chornobay.pdf.
 6. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://kievregion.net/fr/ur_zap.shtml.
 7. Канівський П.К. Тенденції розвитку фермерства в країнах з ринковою економікою // Вісник аграрної науки Причорномор'я. — 2005. — № 3. — С. 8—17.
 8. Мармуль Л.О. Фінансово-кредитне забезпечення розвитку аграрного сектору економіки / Л.О. Мармуль, Н.С. Танклевська // Економіка України. — 2006. — № 12. — С. 75—80.
 9. Плеханов Д.О. Заходи державної підтримки фінансового забезпечення аграрного сектору / Д.О. Плеханов // Економіка та держава. — 2008. — № 2. — С. 77—80.
- Стаття надійшла до редакції 09.11.2010 р.